

TIFLOPEDAGOGIKOS KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO PROGRAMA

1. Teikėjas

1.1. Teikėjo rekvizitai (kodas, adresas, pašto indeksas, telefonas, faksas, el. paštas, atsiskaitomoji sąskaita)	Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Pedagogų veiklos skyrius, 188603091, A. Volano g. 2, LT-01516 Vilnius, tel. +370 5 2191115, teresa.aidukiene@smm.lt
1.2. Teikėjo vardas ir pavardė	Teresa Aidukienė

2. Programos pavadinimas, lygis

TIFLOPEDAGOGIKOS KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO PROGRAMA, (nacionalinis lygis)

3. Programos rengėjas(-ai)

Teresa Aidukienė, Angelė Daujotienė

4. Programos anotacija (aktualumas, reikalingumas)

Tiflopedagogikos kvalifikacijos tobulinimo programa skirta mokytojams, kurie per metus nuo darbo specialiosiose klasėse (grupėse), skirtose akliesiems ir silpnaregiams mokiniams (toliau – Mokiniai), pradžios turi išklausti 40 valandų tiflopedagogikos kursą (toliau – Mokytojai).

Programa taip pat rekomenduojama mokyklų vadovams, jų pavaduotojams ugdymui (ypač atsakingiems už švietimo pagalbos organizavimą mokykloje) ir kitiems mokytojams, norintiems šioje srityje tobulinti savo kompetenciją.

Programos paskirtis – suteikti Mokytojams tiflopedagogikos ir tiflopsichologijos žinių, būtinų veiksmingai ugdyti Mokinius, atsižvelgiant į kiekvieno Mokinio regos sutrikimo laiką, laipsnį, pobūdį, ugdymosi poreikių ypatumus, pagalbos ir paslaugų reikmes, jo tėvų (globėjų, rūpintojų) lūkesčius, siekiant paskatinti kiekvieno Mokinio motyvaciją mokytis ir siekti kuo geresnių mokymosi pasiekimų, užkertant kelią anksti „iškristi“ iš švietimo sistemos.

Programos trukmė – 40 akademinų valandų (22 teorijos ir 13 praktinio darbo valandų, 5 savarankiško darbo valandos). Programą sudaro 2 sesijos (3 ir 2 dienų).

Programą vykdo akredituotos kvalifikacijos tobulinimo įstaigos. Programos dalyviams, išklausiems visas programoje numatytas temas, atlikusiems praktines užduotis ir savarankiškus darbus, išduodami kvalifikacijos tobulinimo pažymėjimai.

5. Programos tikslas

Programos tikslas – formuoti pozityvų Mokytojų požiūrį į Mokinių ugdymą, specialiųjų ugdymosi poreikių dėl įgimtų ar įgytų regos sutrikimų turinčių Mokinių gebėjimus, kalbos ir komunikacijos ypatumus, ugdymosi poreikius ir jų įvairovę, tobulinti Mokytojų kompetenciją ugdyti Mokinius, kuriant palankią ugdymosi aplinką, individualizuojant ugdymosi procesą, parenkant specialiąsias mokymo ir techninės pagalbos priemones, bendradarbiaujant, vertinant individualią kiekvieno Mokinio pažangą ir pasiekimus.

6. Programos uždaviniai

1. Supažindinti Mokytojus su Mokinių specialiųjų ugdymosi poreikių samprata, Lietuvos Respublikos teisės aktais, reglamentuojančiais Mokinių ugdymą, specialiosios pedagoginės pagalbos (tiflopedagoginės) ir specialiosios pagalbos jiems teikimą;

2. Suteikti teorinių žinių apie regos sutrikimų klasifikaciją, specialiųjų ugdymosi poreikių, atsirandančių dėl regos sutrikimų, ypatumus, regos tyrimo metodus, specialiąsias mokymo ir akliesiems bei silpnaregiams skirtas techninės pagalbos priemones, kompiuterines technologijas, lietuvišką Brailio rašto abėcėlę;

3. Suteikti teorinių žinių apie tiflopedagogikos tikslus ir uždavinius;
4. Išmokyti Mokytojus geriau pažinti priežastis, darančias įtaką aklųjų ir silpnaregių asmenybės ir bendravimo ypatumų formavimuisi, aptarti aklųjų ir silpnaregių psichologijos bruožus;
5. Išmokyti Mokytojus pažinti Mokinių kalbos ir kitos komunikacijos, orientacijos ir judėjimo erdvėje, kasdienių gyvenimo įgūdžių ypatumus, suprasti juos lėmusias priežastis ir šių mokinių specialiuosius ugdymosi poreikius;
6. Formuoti Mokytojų praktinius įgūdžius kurti palankią Mokiniams ugdymosi aplinką: parinkti ugdymo metodus, pritaikyti ugdymo programas, ugdomąją veiklą (pamoką) Mokiniams, atsižvelgiant į jų specialiuosius ugdymosi poreikius, pedagoginių psichologinių tarnybų rekomendacijas, regos sutrikimo ypatumus, parenkant specialiąsias mokymo ir akliesiems bei silpnaregiams skirtas techninės pagalbos priemones, kompiuterines technologijas, analizuoti ir vertinti individualią mokinių pažangą ir pasiekimus.

7. Programos turinys (įgyvendinimo nuoseklumas: temos, užsiėmimų pobūdis (teorija/praktika/savarankiškas darbas) ir trukmė)

Programos turinys:

- I tema. Regėjimo svarba. Akies anatomija. Regos tyrimo būdai, sutrikimai ir jų priežastys – 2 akademinės valandos (2 teorijos);
 - II tema. Regos sutrikimų klasifikacija, ypatumai ir veiksniai, lemiantys Mokinių specialiuosius ugdymosi poreikius. Specialiųjų ugdymosi poreikių samprata – 5 akademinės valandos (3 teorijos ir 2 praktikos);
 - III tema. Tiflopedagogika, jos tikslai ir uždaviniai – 3 akademinės valandos (2 teorijos ir 1 praktikos);
 - IV tema. Aklųjų kultūra. Žymūs neregijai – 1 akademinė valanda (1 teorijos);
 - V tema. Lietuvos Respublikos teisės aktų, reglamentuojančių Mokinių ugdymą, specialiosios pedagoginės pagalbos (tiflopedagoginės), psichologinės ir specialiosios pagalbos teikimą, analizė – 3 akademinės valandos (2 teorijos ir 1 praktikos);
 - VI tema. Pagrindiniai aklųjų ir silpnaregių kalbos ir kitos komunikacijos, orientacijos ir judėjimo erdvėje, kasdienių gyvenimo įgūdžių formavimo ypatumai – 4 akademinės valandos (3 teorijos ir 1 praktikos);
 - VII tema. Lietuviška Brailio abėcėlė. Brailio rašto mašinėlių rūšys – 3 akademinės valandos (1 teorijos ir 2 praktikos);
 - VIII tema. Specialiųjų mokymo priemonių, kompiuterinių akliesiems ir silpnaregiams skirtų technologijų ir techninės pagalbos priemonių įvairovė, parinkimas ir taikymas aklųjų ir silpnaregių ugdymo procese – 5 akademinės valandos (3 teorijos ir 2 praktikos);
 - IX tema. Regos sutrikimo įtaka vaiko ir jaunuolio asmenybės raidai, aklųjų ir silpnaregių psichologijos bruožai – 2 akademinės valandos (2 teorijos);
 - X tema. Palankios ugdymosi aplinkos kūrimas: ugdymo programų pritaikymas Mokiniams, atsižvelgiant į jų specialiuosius ugdymosi poreikius, pedagoginių psichologinių tarnybų rekomendacijas, regos sutrikimo ypatumus, parenkant aklųjų ir silpnaregių ugdymui skirtas specialiąsias mokymo, techninės pagalbos priemones ir kompiuterines technologijas; individualios Mokinių pažangos refleksija, žinių ir pasiekimų vertinimas – 7 akademinės valandos (3 teorijos ir 4 praktikos);
- Savarankiško darbo užduotis. Parengti ir pristatyti pasirinkto Mokinio ugdymo atvejo analizę, atskleidžiant ugdymo programos pritaikymo, specialiųjų mokymo ir techninės pagalbos priemonių, kompiuterinių technologijų, skirtų akliesiems, parinkimo, reikiamos pagalbos, pažangos ir pasiekimų vertinimo ypatumus, būdus ir formas.

8. Tikėtina(-os) kompetencija(-os), kurią(-ias) įgis programą baigęs asmuo, mokymo(si) metodai, įgytos(-ų) kompetencijos(-ų) įvertinimo būdai

Įgis specialiųjų ugdymosi poreikių dėl įgimtų ar įgytų regos sutrikimų turinčių mokinių (aklųjų ir silpnaregių) ugdymo ir jų ugdymo organizavimo kompetencijų

Kompetencijos	Mokymosi modelis (mokymo(si) metodai, būdai)	Įgytų kompetencijų vertinimo būdai
Tiflopedagogikos žinių ir supratimo įgijimas (teorinė dalis)	Žinos apie regėjimo svarbą, regos sutrikimų priežastis, klasifikaciją, aklių ir silpnaregių specialiuosius ugdymosi poreikius. Supras regos sutrikimo laipsnio ir regos netekimo laiko įtaką asmenybės raidai. Išmanys ugdomosios veiklos (pamokos) ypatumus. Žinos apie teisės aktus, reglamentuojančius aklių ir silpnaregių mokinių, ugdymo organizavimą ir specialiosios pedagoginės (tiflopedagoginės), psichologinės ir specialiosios pagalbos teikimą.	Pokalbis, atsakymai į struktūruoto klausimyno klausimus
Gebėjimų įgijimas (praktinė dalis):		
Mokinių pažinimo, jų individualios pažangos ir pasiekimų vertinimo gebėjimai	Gebės suprasti aklių ir silpnaregių asmenybės raidos ir identiteto („aklas“, „silpnaregis“) ypatumus ir regos sutrikimo įtaką Mokinių kalbos ir kitos komunikacijos, orientacijos ir judėjimo erdvėje, kasdienių gyvenimo įgūdžių formavimuisi; gebės atpažinti, analizuoti, vertinti ir atsižvelgti į mokinių specialiuosius ugdymosi poreikius, pastebėti ir vertinti individualią kiekvieno mokinio pažangą.	Paskaita, atvejų analizė, situacijų ir praktinės veiklos analizė, situacijų modeliavimas
Praktinio pobūdžio gebėjimai	Gebės atsižvelgti į skirtingus mokinių gebėjimus ir poreikius, planuoti ir organizuoti ugdymo procesą (ugdomąją veiklą, pamoką) pagal šiuolaikinės tiflopedagogikos principus, bendradarbiaudamas su Mokiniu, jo tėvais (globėjais, rūpintojais), pagalbos mokiniui specialistais, mokyklos vadovais ir pan. Gebės individualizuoti ugdymo turinį, atsižvelgdamas į Mokinių	Situacijų modeliavimas. Situacijų ir praktinės veiklos reflektvyioji analizė
		Mokinio ugdymo programos (jos dalies) parengimas ir pristatymas

	<p>specialiuosius ugdymosi poreikius, pedagoginių psichologinių tarnybų rekomendacijas.</p> <p>Gebės pastebėti ir vertinti individualią Mokinių pažangą ir pasiekimus.</p> <p>Gebės atrinkti esminę informaciją apie vaikų, turinčių regos sutrikimų, raidos, komunikavimo, specialiųjų ugdymosi poreikių ypatumus, bendradarbiauti su tėvais (globėjais, rūpintojais), pagalbos mokiniui specialistais, mokytojais.</p>		
Ugdymo(si) aplinkos kūrimo gebėjimai	<p>Gebės analizuoti pedagoginių psichologinių tarnybų rekomendacijas ir, atsižvelgdamas į juose pateiktą informaciją, parinkti specialiąsias mokymo priemones, kompiuterines technologijas, techninės pagalbos priemones, kurti saugią ir šio mokinio ugdymuisi palankią aplinką, teikti mokiniui bendradarbiavimu grįstą individualią pagalbą.</p>	Situacijų modeliavimas	Veiklos analizė
Reflektavimo ir mokymosi mokyti gebėjimai	<p>Gebės analizuoti ugdomosios veiklos (pamokos) struktūrą ir turinį, mokymo metodų ir specialiųjų mokymo priemonių, kompiuterinių technologijų ir techninės pagalbos priemonių parinkimo tikslumą, atsižvelgdamas į Mokinių specialiuosius ugdymosi poreikius, pagalbos mokiniui specialistų rekomendacijas.</p> <p>Gebės vertinti individualią Mokinių pažangą ir pasiekimus, vadovautis mokymosi visą gyvenimą nuostata.</p>	Atvejų analizė, situacijų ir praktinės veiklos reflektyvioji analizė. Situacijų modeliavimas	Individualaus ir (ar) grupinio projekto parengimas

Perkeliamieji (bendrieji) gebėjimai	<p>Gebės kurti partnerystės ryšius su mokytojais, pagalbos mokiniui specialistais, mokinio tėvais (globėjais, rūpintojais), spręsti specialiųjų ugdymosi poreikių lemtas problemas.</p> <p>Gebės empatiškai bendrauti su Mokiniais ir taikyti ugdymo metodus, atsižvelgdamas į individualius Mokinių ugdymosi poreikius.</p> <p>Gebės veiksmingai dalyvauti grupės (komandos) veikloje, pavyzdžiui, mokyklos Vaiko gerovės komisijos darbe.</p>	Paskaita, praktikumai, situacijų modeliavimas	Savo patirties pratybose analizė
-------------------------------------	---	---	----------------------------------

9. Programai vykdyti naudojama mokomoji medžiaga ir techninės priemonės:

9.1. Mokomoji medžiaga

Temos	Mokomosios medžiagos pavadinimas,	Mokomosios medžiagos apimtis
Regėjimo svarba. Akies anatomija. Regos tyrimo būdai, sutrikimai ir jų priežastys.	Medžiagos konspektas, išskiriant pedagogams esminę informaciją, vaizdo įrašas. Gebėjimo žiūrėti ir matyti (suvokti regimą vaizdą) fenomenas	
Regos sutrikimų klasifikacija, ypatumai ir veiksniai, lemiantys aklųjų ir silpnaregių mokinių specialiuosius ugdymosi poreikius. Specialiųjų ugdymosi poreikių samprata	Medžiagos konspektas, išskiriant pedagogams esminę informaciją. Regos sutrikimų priežastys, klasifikacija, specialiųjų ugdymosi poreikių apibrėžimas	
Tiflopedagogika, jos tikslai ir uždaviniai	Medžiagos konspektas. Neregijų švietimo raida. Tiflopedagogikos mokslas	
Aklųjų kultūra. Žymūs neregiai	Medžiagos konspektas. Aklųjų sportas, menas, organizacijos, žymūs aklieji	
Lietuvos Respublikos teisės aktų, reglamentuojančių aklųjų ir silpnaregių mokinių ugdymą, specialiosios pedagoginės pagalbos (tiflopedagoginės), psichologinės ir specialiosios pagalbos teikimą, analizė	Dokumentų sąrašas su nuorodomis	
Pagrindiniai aklųjų ir silpnaregių kalbos ir kitos komunikacijos, orientacijos ir judėjimo erdvėje, kasdienių gyvenimo įgūdžių formavimo ypatumai	Medžiagos konspektas, išskiriant pedagogams esminę informaciją	
Lietuviška Brailio abėcėlė. Brailio rašto mašinėlių rūšys	Brailio rašto mašinėlių, knygų, skrajučių, skirtų Brailio rašto vartotojams, pavyzdžiai.	

Specialiųjų mokymo priemonių, kompiuterinių akliems skirtų technologijų ir techninės pagalbos priemonių įvairovė, parinkimas ir taikymas aklių ir silpnaregių ugdymo procese	Specialiųjų mokymo priemonių, įskaitant ir ugdymui skirtas techninės pagalbos priemones, pavyzdžiai. Tėvų, surdopedagogų, kitų pagalbos mokiniui specialistų, mokytojų bendradarbiavimo svarba	
Regos sutrikimo įtaka vaiko ir jaunuolio asmenybės raidai, aklių ir silpnaregių psichologijos bruožai	Regos sutrikimo laiko ir laipsnio įtaka asmenybės raidai. Eriksono psichosocialinės raidos studijos	
Palankios ugdymosi aplinkos kūrimas: ugdymo programų pritaikymas akliems ir silpnaregiams mokiniams, atsižvelgiant į jų specialiuosius ugdymosi poreikius, pedagoginių psichologinių tarnybų rekomendacijas, regos sutrikimo ypatumus, parenkant aklių ir silpnaregių ugdymui skirtas specialiąsias mokymo, techninės pagalbos priemones ir kompiuterines technologijas; individualios Mokinių pažangos refleksija, žinių ir pasiekimų vertinimas	Ugdomosios veiklos (pamokos) ypatumai. Ikmokyklinio, priešmokyklinio ugdymo ir bendrojo ugdymo programų pritaikymas, atsižvelgiant į mokinio regos sutrikimo pobūdį, pedagoginės psichologinės tarnybos išvadas ir rekomendacijas, tėvų (globėjų, rūpintojų) lūkesčius. Individualios mokinio pažangos ir pasiekimų vertinimo ypatumai	
Savarankiško darbo užduotis. Parengti ir pristatyti pasirinkto mokinio ugdymo atvejo analizę, atskleidžiant ugdymo programos pritaikymo, specialiųjų mokymo ir techninės pagalbos priemonių, kompiuterinių technologijų, skirtų akliems, parinkimo, reikiamos pagalbos, pažangos ir pasiekimų vertinimo ypatumus, būdus ir formas	Savarankiško darbo atlikimo gairės	

9.2. Techninės priemonės

Kompiuteris su interneto ryšiu ir vaizdo projektorius

10. Programai rengti naudotos literatūros ir kitų informacinių šaltinių sąrašas

1. Ališauskas A., Ališauskienė S., Gerulaitis D., Kaffemaniene I., Melienė R., Miltenienė L. Specialiųjų ugdymo(si) poreikių tenkinimas: Lietuvos patirtis užsienio šalių kontekste. Šiauliai, 2011.
2. Ališauskas J. Specialiojo ugdymo pagrindai. Vadovėlis edukologijos specialybės studentams. Šiauliai: VŠĮ Šiaulių universitetas, 2003.
3. Ališauskienė S., Gudonis V., Mikulėnaitė L., Petrulytė J., Radzevičienė L. Ankstyvasis ugdymas: dabartis ir perspektyvos. Šiauliai: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2003.
4. Ambrukaitis J. Specialiojo ugdymo kaitos bruožai. Šiauliai, 2005.
5. Birgerytė A. Neįgalus kūno asmens tapatybės kaita XX amžiaus pirmoje pusėje: Prano Daunio vargo keliais. Atsiminimai iš kovų dėl nepriklausomybės ir aklių gyvenimo. Literatūra, 2006, 48 (6).
6. Buliuolis A., Kragnienė I., Skučas K. Neįgaliųjų lengvosios atletikos ir golbolo teorija ir metodika. Kaunas, 2008.

7. Cowley S. Mokymo klinika. Vilnius, 2007.
8. Daktaravičienė E., Juodkaitė G., Sukarevičius K. Akių ligos. Vilnius, 1992.
9. Daunys P. Vargo keliais (ištrauka iš knygos). *Mūsų žodis*, 2010, Nr. 9.
10. Daunys, P. Raštai: knygos, straipsniai, eilėraščiai, laiškai. – Vilnius: Lietuvos katalikiškas Prano Daunio fondas akliems remti, 1996.
11. Gendvilas V. Jis buvo ir Vilniuje. *Mūsų žodis*, 2008, Nr. 8.
12. Genienė V. Tamsą nugali muzika ir meilė. *Mūsų žodis*, 2011, Nr. 11.
13. Gerulaitis V. Tenorų karalius iš tenorų šalies. *Mūsų žodis*, 2007, Nr. 2.
14. Gudonis V., Kaffemanas R., Kaffemaniėnė I. Orientacijos erdvėje ugdymas, 1995.
15. Hallahan D. P., Kauffman J. H. Ypatingieji mokiniai: specialiojo ugdymo įvadas. Vilnius, 2003.
16. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras. Vilnius, 2014.
17. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras. Vilnius, 2015.
18. Janulevičiūtė J. Apie Valentina Tolochką dar kartą. *Mūsų žodis*, 2000, Nr. 6.
19. Kaip atpažinti vaiko gabumus? Parengė Aida Šimelionienė, 2008.
20. Kairys J. Du šviesos taškai: prisiminimai apie A. Jonyną ir B. Grincevičiūtę. Klaipėda, 1993.
21. Kišonienė R., Dudzinskiėnė R. Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymo(si) poreikių, ugdymo turinio individualizavimas. Vilnius, 2007.
22. Kiušaitė J. Socialinis darbas su specialiųjų poreikių turinčiais asmenimis. Vilnius, 2013.
23. Kompleksiškai teikiamos švietimo pagalbos, socialinės paramos, sveikatos priežiūros paslaugų ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams ir jų tėvams (globėjams) tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. lapkričio 4 d. įsakymu Nr. V-2068/A1-467/V-946 „Dėl Kompleksiškai teikiamos švietimo pagalbos, socialinės paramos, sveikatos priežiūros paslaugų ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams ir jų tėvams (globėjams) tvarkos aprašo patvirtinimo“.
24. Koršunovienė U. Bendradarbiavimo galimybės mokykloje teikiant psichologinę pedagoginę pagalbą mokiniams. Rekomendacijos mokyklų specialistams ir klasių auklėtojams. Vilnius, 2008.
25. Lesinskienė S., Karalienė V. Emocinės raidos įtaka tolimesniam vaiko asmenybės vystymuisi. Vilnius, 2008.
26. Liaudanskienė V., Mikulėnaitė L., Ulevičiūtė R., Vilūnienė V. Padėkime vaikams mokytis. Metodinės rekomendacijos mokytojams ir švietimo pagalbos specialistams. Vilnius, 2013.
27. Logvinovienė K. Jos vieta buvo ypatinga: Beatričės Grincevičiūtės 100-osioms gimimo metinėms. *7 meno dienos*, 2011, Nr. 42 (964).
28. Mandeikienė N. Ikimokyklinio amžiaus sutrikusios regos vaikų sensomotorinio ugdymo programa. Vilnius, 1996.
29. Mokymo priemonių kūrimas. Mokymo priemonių neįgaliems mokiniams kūrimo gairės. Vilnius, 2005.
30. Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, grupių nustatymo ir jų specialiųjų ugdymosi poreikių skirstymo į lygius tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2011 m. liepos 13 d. įsakymu Nr. V-1265/V-685/A1-317 „Dėl Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, grupių nustatymo ir jų specialiųjų ugdymosi poreikių skirstymo į lygius tvarkos aprašo patvirtinimo“.
31. Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo organizavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. V-1795 „Dėl Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

32. Nematomi regėjimai. Projekto „Ilsėkimės su mūzom“ leidinys. Lietuvos dailininkų sąjunga: Vilnius, 2005.
33. Nemunytė D. Pažinkime savo vaiką. Vilnius, 1995.
34. Orientacija ir mobilumas: bendroji aklų ir silpnaregių moksleivių mokymo programa. Vilnius, 2000.
35. Priėmimo į valstybinę ir savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklą, profesinio mokymo įstaigą bendrųjų kriterijų sąrašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. birželio 25 d. įsakymu Nr. ISAK-1019 „Dėl Priėmimo į valstybinę ir savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklą, profesinio mokymo įstaigą bendrųjų kriterijų sąrašo patvirtinimo“.
36. Psichologinės pagalbos teikimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. V-1215 „Dėl Psichologinės pagalbos teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.
37. Sakalauskas T. Beatričė. Marijampolė, 2004.
38. Skučaitė V., Karmazienė E. G. Padėkite vaikui įveikti sunkumus: geroji bendradarbiavimo mokyklose patirtis. Metodinės rekomendacijos švietimo pagalbos specialistams ir mokytojams. Vilnius, 2011.
39. Specialiosios pagalbos teikimo mokyklose (išskyrus aukštąsias mokyklas) tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 8 d. įsakymu Nr. V-1229 „Dėl Specialiosios pagalbos mokyklose (išskyrus aukštąsias mokyklas) teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.
40. Specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 8 d. įsakymu Nr. V-1228 „Dėl Specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.
41. Toločka V. V. Prano Daunio gyvenimas, veikla, kūryba. Pranas Daunys. Vilnius: Lietuvos katalikiškas Prano Daunio fondas akliems remti, 1996.
42. Toločka V. V. Pranui Dauniui – 100. *Mūsų žodis*, 2000, Nr. 9.
43. Venclova T. Vilniaus vardai. Vilnius: R. Paknio leidykla, 2006.
44. Zaveckienė Ž. V. V. Toločkos darbai. *Mūsų žodis*, 2005, Nr. 7.
45. William R. Wiener, Richard L. Welsh, Bruce B. Blasch. Foundations of Orientation and Mobility: Instructional Strategies and Practical Applications, 2010.

11. Lektorių darbo patirtis ir kompetencijos (pridedamos lektorių darbo patirtį ir kompetenciją patvirtinančių dokumentų kopijos)

	(pažymėti X)
Teikėjo atstovas(-ai)	X
Mokytojai	X
Mokslo ir studijų institucijų dėstytojai, mokslininkai, tyrėjai	X
Užsienio valstybių dėstytojai, mokslininkai, tyrėjai ir mokytojai	X
Viešojo administravimo institucijų vadovai, jų pavaduotojai, padalinių vadovai ir specialistai	X
Jungtinė lektorių grupė	X
Kiti (nurodyti)	

12. Kvalifikaciniai reikalavimai lektoriams (jeigu nustatyti)

Rekomenduojama, kad programą įgyvendinantys lektoriai turėtų dalyvavimo specialiuju ugdymosi poreikių turinčių mokinių ugdymo kokybei gerinti ir pagalbai tobulinti skirtuose projektuose patirties ir ne mažesnę nei penkerių metų darbo specialiosiose klasėse (grupėse), skirtose akliems ir silpnaregiams mokiniams, patirtį ir (ar) ne mažesnę nei penkerių metų patirtį specialiosios pedagoginės (tiflopedagoginės) ir (ar) psichologinės pagalbos jiems teikimo srityje.

13. Dalyviai:

13.1. Pasirengimas programai (praktinės veiklos patirtis ir kompetencija(-os), kurią(-ias) turi turėti programos dalyvis)

Kompetencija(-os)	
Praktinės veiklos patirtis	

13.2. Programos dalyvių tikslinės grupės

(Pažymėti X)

Dalykų mokytojai (nurodyti dalyką), dirbantys specialiosiose klasėse (grupėse), skirtose akliesiems ir silpnaregiams mokiniams	X
Pradinio ugdymo mokytojai, dirbantys specialiosiose klasėse (grupėse), skirtose akliesiems ir silpnaregiams mokiniams	X
Institucijų, vykdančių priešmokyklinio ir ikimokyklinio ugdymo programas, vadovai, pedagoginiai darbuotojai, dirbantys specialiosiose klasėse (grupėse), skirtose akliesiems ir silpnaregiams mokiniams	X
Mokyklų vadovai, jų pavaduotojai ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjai	X
Mokyklų bendruomenės komandos	
Kiti (nurodyti). Mokytojų padėjėjai, kiti Mokinių ugdymu besidomintys asmenys	X